

שימוש באתרי קורסים באקדמיה – ציפיות ומציאות (פוסטר)

נאוה פליסקין
אוניברסיטת בן גוריון
pliskinn@bgu.ac.il

דורית טובין
אוניברסיטת בן גוריון
dorittu@bgu.ac.il

גלי נוה
אוניברסיטת בן גוריון
galin@bgu.ac.il

Academic Course Websites – Expectations and Reality (Poster)

Gali Naveh
Ben Gurion University

Dorit Tubin
Ben Gurion University

Nava Pliskin
Ben Gurion University

Abstract

With the drop in prices of Information and Communication Technology (ICT) and its increased use in the last decade, came high expectations that ICT integration in academic teaching would enable significant pedagogic changes. This paper presents a detailed account of ICT integration at an academic institution, along with a plausible explanation for student-satisfaction data.

Keywords: Information and Communication Technology (ICT), ICT integration, student satisfaction, academic courses.

תקציר

עם ירידת מחירי טכנולוגיות המידע והתקשורת (ICT) והרחבת השימוש בהן בעשור האחרון, התעוררו ציפיות גבוהות ששילוב ICT בהוראה אקדמית יאפשר שינויים פדגוגיים משמעותיים. מאמר זה מציג את תמונת שילוב ICT בהוראה במוסד אקדמי, לצד הסבר אפשרי לנתוני שביעות הרצון של הסטודנטים.

מילות מפתח: תקשוב (ICT), שילוב ICT, שביעות רצון סטודנטים, קורסים אקדמיים.

תקציר

מחקרים בשנים האחרונות הציגו התלהבות רבה מהפוטנציאל הגלום בשילוב טכנולוגיה בהוראה לצד הצלחה חלקית בלבד במימוש פוטנציאל זה. הספרות מציעה הסברים שונים למצב זה, כולל חוסר במשאבים, מומחיות חלקית (Guri-Rosenblit, 2005), או חשש משינויים (Bennett and Mayer 2003; Lynch 2002). קיים גם הסבר אפשרי אחר, המבוסס על התיאוריה המוסדית (and Rowan 1977). לפי גישה זו, הבעיה איננה בעצם הצלחת השילוב של ICT בהוראה אקדמית, אלא במדידתה באמצעות מיצוי הפוטנציאל הפדגוגי הטמון בטכנולוגיה ולא באמצעות רמת שביעות רצון הלקוחות ובעלי העניין מהשימוש בטכנולוגיה. אם גישה זו נכונה, יתכן ששילוב ICT בהוראה אקדמית זוכה לשביעות רצון רבה בקרב הסטודנטים, ולכן למעשה הגיע לרמה מקסימאלית בסביבה אקדמית. התיאוריה המוסדית עומדת בבסיס המחקר הנוכחי, הבוחן את הטמעת השימוש במערכות לניהול למידה (LMS – Learning Management Systems) במוסד אקדמי ואת שביעות רצון הסטודנטים משילוב זה. המחקר התבצע בשנת תשס"ז והקיף את כל אתרי הקורסים שהיו פעילים בסמסטר ב' באוניברסיטת בן גוריון במערכת HighLearn. הנתונים נאספו מתוך תיעוד של מערכת ה-LMS ובאמצעות סקר שביעות רצון סטודנטים באמצעות שאלון שהופץ באופן אלקטרוני לכלל הסטודנטים הלומדים לפחות בקורס אחד בעל אתר פעיל במערכת HighLearn. כ-64,000 עותקים של השאלון הופצו והתקבלו כ-8,700 תשובות שנותחו. ניתוח הנתונים מהמערכת מעלה כי בכ-90% מתוך 1,212 אתרי קורסים שהיו פעילים השימוש באתר היה אך ורק לצורך פרסום חומרי לימוד ופרסום הודעות, בכ-10% מהאתרים (123 אתרים) נעשה שימוש בקבוצות דיון במגוון דרכים,

ובפחות מ-1% מאתרי הקורסים נעשה שימוש בסקרים. לצד שימוש יחסית פשוט באתר, שאיננו כרוך בשינוי מהותי של דרך ההוראה, עולה שביעות רצון בינונית וגבוהה מתוך השאלונים שהופצו, שהכילו 21 היגדים שהסטודנטים התבקשו לציין את מידת הסכמתם עם כל אחד מהם על סולם ליקרט בן 1 ל-5. ציון ההסכמה עם היגדים המתייחסים לאתרי הקורסים נעו בין 3.78 ל-4.26.

ניתן להסביר את הנתונים הללו על בסיס התיאוריה המוסדית. לפי תיאוריה זו, כאשר מסתמנת בסביבת הארגון ציפייה לשינוי, הוא עשוי להגיב לשינוי המצופה על מנת ולזכות בלגיטימציה ולשמור על זרימת משאבים, גם אם ציפייה זו אינה תואמת לחלוטין את מטרותיו. אולם, כדי להצליח ולשמר במקביל את מטרותיו המקוריות, עשוי השינוי להיות שטחי וסמלי בלבד, ללא שינוי מהותי בדרך עבודת הארגון (Mayer and Rowan, 1977). בישראל, המחקר והכשרת חוקרים חדשים מהווים את הליבה הטכנית של אוניברסיטאות המחקר, ולעומתם, ההוראה לתואר ראשון נמצאת בעדיפות נמוכה יותר (וולנסקי 2005, גורי-רוזנבליט 2005). כאשר השגת לגיטימציה בשדה הארגוני אפשרית תוך הטמעת LMS שטחית וסמלית אך לא מהותית, פוחת הסיכוי להגיע לידי מיצוי של הפוטנציאל הפדגוגי, הניהולי והכלכלי הטמון בשילוב ICT, אך עולה הסיכוי להשיג את אישור הסביבה המוסדית. כפי שמסתמן מהממצאים ומניתוחם, שביעות הרצון של לקוחות האוניברסיטה – הסטודנטים – משילוב אתרי קורסים בהוראה אקדמית הוא גבוה יחסית, ולכן שילוב ICT בהוראה נתפש כמוצלח, האוניברסיטה זוכה ללגיטימציה מהשדה הארגוני, ואין לה תמריץ ליצור שינוי פדגוגי עמוק ומהותי כפי שמאפשרת הטכנולוגיה.

מקורות

גורי-רוזנבליט, ש' (2005). **אוניברסיטאות פתוחות, דמוקרטיזציה של החינוך הגבוה**. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

וולנסקי, ע' (2005). **מדיניות ההשכלה הגבוהה של ישראל 1952-2004**. תל אביב: הקיבוץ המאוחד.

Bennett, J. & Bennett L. (2003). A Review of Factors that Influence the Diffusion of Innovation When Structuring a Faculty Training Program. *The Internet and Higher Education*, 6, 53-63.

Guri-Rosenblit (2005). Eight Paradoxes in the Implementation Process of E-Learning in Higher Education. *Higher Education Policy*, 18, 5-29.

Lynch, D. (2002, January 18). *Professors should embrace technology in courses*. Chronicle of Higher Education, B15.

Mayer, J. W. & Rowan, B (1977). Institutional Organizations, Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology*, 83, 340-363.